

A te autem quod elegisti, (utique hoc sequitur, utique hoc subintelligitur,) a te quod elegisti auferetur. Sed bono tuo auferetur, ut quod melius est detur. Auferetur enim a te labor, ut requies detur. Tu navigas, illa jam in portu est.

IV. Videtis ergo, charissimi, et quantum arbitror, jam intelligitis, in his duabus mulieribus, quæ ambæ fuerant Domino gratæ, ambæ amabiles, ambæ discipulæ: videtis ergo, et magnum aliquid intelligitis, quicumque intelligitis, quod audire et scire debetis, etiam qui non intelligitis; in his duabus mulieribus, duas vitas esse figuratas, præsentem et futuram, laboriosam et quietam, ærumnosam et beatam, temporalem et æternam. Duæ sunt vitæ¹: de illis vos copiosius cogitate. Quid habeat hæc vita, non dico mala, non iniqua, non nefaria, non luxuriosa, non impia; sed laboriosa et ærumnis plena, timoribus castigata, tentationibus sollicita: hanc ipsam innocentem vitam dico, qualem decebat habere Martham: hanc ergo, quantum potestis, inspicite; et de hac, ut dixi, copiosius quam loquimur cogitate. Vita vero iniqua aberat ab illa domo, nec cum Martha erat, nec cum Maria: et si aliquando fuit, Domino intrante fugit. Remanserunt ergo in illa domo, quæ susceperat Dominum, in duabus feminis duæ vitæ, ambæ innocentes, ambæ laudabiles: una laboriosa, altera otiosa; nulla facinorosa, nulla desidiosa. Ambæ innocentes, ambæ, inquam, laudabiles: sed una laboriosa, altera otiosa: nulla facinorosa, quam cavere debet laboriosa; nulla desidiosa, quam cavere debet otiosa. Erant ergo in illa domo istæ duæ vitæ, et ipse fons vitæ. In Martha erat imago præsentium, in Maria futurorum. Quod agebat Martha, ibi sumus: quod agebat

¹ Cod. Cass. III, fol. 112: Duæ sunt vitæ; quas descripsi breviter, ut potui jam vos, etc.

Maria, hoc speramus. Hoc agamus bene, ut illud habeamus plene. Nam quid inde habemus? in quantum habemus? quando hic sumus, quantum est quod inde habemus? Nam et modo inde aliquid agimus, remoti a negotiis, sepositis familiaribus curis, convenistis, statis, auditis. In quantum hoc agitis, Mariæ similes estis. Et facilius vos quod agit Maria, quam ego qui prærogo. Si quid tamen dico, Christi est; ideo vos pascit, quia Christi. « Quia » panis communis est, unde et ego vobiscum vivo¹. » Nunc autem vivimus, si vos, fratres, statis in Domino. Nolo in nobis, sed in Domino. « Quia neque qui plantat » est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat » Deus². »

SERMO CV³.

De verbis Evangelii Lucæ. XI: *Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, etc.*

I. AUDIVIMUS nos exhortantem Dominum nostrum, celestem magistrum, et fidelissimum consiliarium, eundem hortatorem, ut petamus, et datorem cum petimus. Audivimus eum in Evangelio hortantem nos eum petere instanter, et pulsare usque ad similitudinem improbitatis. Proposuit enim nobis, exempli gratia: Si quis vestrum haberet amicum, a quo nocte peteret tres panes, cum illi amicus de via venisset, et quod ei apponeret non haberet: si autem ille respondeat jam se requiescere, et servos suos secum, nec debere illius precibus inquietari,

¹ 1 Thess. III, 8. — ² 1 Cor. III, 7. — ³ Alias 29 de verbis Domini.

ille autem pulsando instet et perseveret, nec pudore ter-
ritus abscedat, sed necessitate coactus immineat : surrec-
turum illum, etsi non propter amicitiam, certe propter
illius improbitatem, et daturum ei quantos voluerit¹.
Quantos autem voluit? Nihil plus ille voluit quam tres.
In hac ergo similitudine adjunxit hortationem Dominus,
et omnino stimulavit nos petere, quærere, pulsare, do-
nec accipiamus quod petimus, quod quærimus, quod
pulsamus, usus exemplo a contrario : sicut de illo iudice
qui nec Deum timebat; nec homines verebatur, et ta-
men cum eum quædam vidua interpellaret quotidie, tæ-
dio victus dedit quod beneficio non potuit invitus². Do-
minus autem noster Jesus Christus inter nos petitor, cum
Patre dator, non utique nos tantum hortaretur ut petere-
mus, nisi dare vellet. Erubescat humana pigritia; plus
vult ille dare, quam nos accipere : plus vult ille misereri,
quam nos a miseria liberari : et utique si non liberati fue-
rimus, nos miseri remanebimus. Nam ille quod nos hor-
tatur, propter nos hortatur.

II. Evigilemus, et hortanti credamus, promittenti ob-
sequamur, et ad dantem gaudeamus. Fortassis enim et
nobis aliquando venit amicus de via, et non invenimus
quod ei apponeremus; et necessitatem passi sumus, et
accepimus et nobis et illi. Fieri enim non potest, nisi ut
aliquis passus fuerit amicum aliquid interrogantem, quod
respondere non possit : et tunc se invenit non habere,
quando coactus est dare. Venit tibi amicus de via, id est,
de vita hujus sæculi, in qua omnes velut peregrini tran-
seunt, nec ullus quasi possessor manet; sed omni homini
dicitur : « Refectus es, transi; age iter, da venturo lo-
cum³. » Aut forte de via mala, hoc est, de vita mala,
fatigatus nescio quis amicus tuus; non inveniens verita-

¹ Luc. xi, 5-7. — ² Id. xviii, 2. — ³ Eccli. xxix, 35.

tem, qua audita et percepta beatus fiat, sed lassatus in
omni cupiditate et egestate sæculi, venit ad te, tanquam
ad Christianum, et dicit : Redde mihi rationem, fac me
Christianum. Et interrogat quod forte tu per simplicita-
tem fidei nesciebas : et non est unde reficias esurientem,
et te admonitus invenis indigentem; et cum vis docere,
cogeris discere : et dum erubescis eum qui interrogavit,
quod quærebat non in te inveniens, compelleris quærere,
ut merearis invenire.

III. Et ubi quæras? Ubi, nisi in Dominicis libris? Fortassis
quod ille interrogavit, in libro positum est, sed obscurum
est. Forte dixit hoc Apostolus in Epistola sua. Sic dixit, ut
legere possis, intelligere non possis; transire non permitte-
ris. Urget enim interrogator; ipsum Paulum, aut Petrum,
aut aliquem Prophetam interrogare non sineris. Jam enim
requiescit familia ista cum Domino suo, et sæculi hujus
ignorantia valida est, hoc est, nox media, et urget ami-
cus esuriens. Tibi forte sufficebat simplex fides, illi non
sufficit. Numquid deserendus est? numquid de domo pro-
jiciendus est? Ergo ad ipsum Dominum, ad ipsum cum
quo familia requiescit, pulsa orando, pete, insta. Non
quomodo amicus ille in similitudine positus, tædio victus
surget et dabit. Dare vult : tu pulsans nondum accepisti;
pulsa, dare vult. Et quod dare vult, differt, ut amplius
desideres dilatum, ne vilescat cito datum.

IV. Cum autem perveneris ad tres panes, hoc est, ad
cibum et intelligentiam Trinitatis, habes et unde vivas,
et unde pascas. Nec peregrinum venientem de via refor-
mides, sed excipiendo civem domesticum facias : nec timeas
ne finias. Non panis ille finietur, sed indigentiam
tuam finiet. Panis est, et panis est, et panis est : Deus
Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Æternus Pa-
ter, coæternus Filius, coæternus Spiritus sanctus. In-

commutabilis Pater, incommutabilis Filius, incommutabilis Spiritus sanctus. Creator et Pater, et Filius, et Spiritus sanctus. Pastor et vitæ dator, et Pater, et Filius, et Spiritus sanctus. Cibus et panis æternus, et Pater, et Filius, et Spiritus sanctus. Disce, et doce; vive, et pasce. Deus qui tibi dat, nihil melius quam se tibi dat. Avare, quid aliud quærebas? Aut si aliud petas, quid tibi sufficit, cui Deus non sufficit?

V. Sed opus est ut habeas charitatem, habeas fidem, habeas spem: ut possit tibi dulce esse quod datur. Et hæc ipsa tria sunt, fides, spes, charitas. Et hæc ipsa dona Dei sunt. Nam fidem ab ipso accepimus: « Sicut Deus, inquit, » uniuersique partitus est mensuram fidei¹. » Et spem ab ipso accepimus, cui dicitur: « In quo spem dedisti mihi². » Et charitatem ab ipso accepimus, de quo dicitur: « Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis³. » Sed hæc itidem tria aliquantulum sunt diversa; sed omnia Dei dona. « Manent enim tria hæc, fides, spes, charitas: major autem horum charitas⁴. » In illis panibus non est dictus aliquis panis major aliis: sed simpliciter petiti, et dati tres panes.

VI. Ecce alia tria: « Quis est vestrum, a quo petit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? Aut quis est vestrum, a quo petit piscem, numquid serpentem porriget ei? Aut a quo petit ovum, numquid porriget ei scorpionem? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in cœlis est dabit bona petentibus se⁵? » Tria ergo rursus ista consideremus, ne forte ibi sint illa tria, fides, spes, charitas: major autem horum charitas.

¹ Rom. xii, 3. — ² Psal. cxviii, 49. — ³ Rom. v, 5. — ⁴ 2 Cor. xiii, 13. — ⁵ Luc. xi, 11-13.

Pone ergo tria, panem, piscem, ovum: major horum panis. Ideo bene panem intelligimus in his tribus charitatem. Propterea pani lapidem opposuit: quia duritia contraria est charitati. Piscem fidem intelligimus. Dixit quidam Sanctus, et nos dicere delectat: Piscis bonus, pia est fides. Vivit inter fluctus, nec frangitur aut solvitur fluctibus. Vivit inter tentationes tempestatesque hujus sæculi, pia fides: sævit mundus, et integra est. Tantum contrarium fidei serpentem illum observa. In fide enim desponsata est illa, cui dicitur in Canticis Canticorum: « Veni » de Libano, sponsa mea, veniens et pertransiens ab initio » fidei¹. » Ideo et desponsata, quia desponsationis initium fides est. Promittitur enim ab sponso aliquid, et promissa fide detinetur. Opposuit autem Dominus serpentem pisci, diabolus fidei. Propterea desponsatæ huic dicit Apostolus: « Desponsavi vos uni viro, virginem castam » exhibere Christo. » Et, « Timeo ne sicut serpens Evam » seduxit astutia sua, sic et vestri sensus corrumpantur a castitate quæ est in Christo²: » id est, quæ est in fide Christi: « Habitare enim, inquit, Christum per » fidem in cordibus vestris³. » Diabolus ergo non corrumpat fidem, non devoret piscem.

VII. Restat spes, quæ, quantum mihi videtur, ovo comparatur. Spes enim nondum pervenit ad rem: et ovum est aliquid, sed nondum est pullus. Quadrupedes ergo filios pariunt, aves autem spem filiorum. Spes ergo ad hoc nos hortatur, ut præsentia contemnamus, futura expectemus; ea quæ retro sunt obliviscentes, cum Apostolo in anteriora extendamur. Sic enim dicit: « Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extentus, » secundum intentionem sequor ad palmam superne voca-

¹ Cant. iv, 8. — ² 2 Cor. xii, 2, 3. — ³ Ephes. iii, 17.

» tionis Dei in Christo Jesu ¹. » Nihil ergo tam inimicum est spei, quam retro respicere, id est, in eis rebus, quæ præterlabuntur et transeunt, spem ponere: sed in his quæ nondum datæ sunt, sed dandæ quandoque nunquam transibunt. Quando autem scatet tentationibus mundus, velut pluvia Sodomæ sulfurea, metuendum est exemplum uxoris Lot. Retro enim respexit; et ubi respexit, ibi remansit. In salem conversa est, ut prudentes condiret exemplo ². Apostolus Paulus de hac spe ita loquitur: « Spe enim salvi facti sumus: spes autem quæ videtur, » non est spes: quod enim videt quis, quid sperat? Si » autem quod non videmus speramus, per patientiam » expectamus ³. Quod enim videt quis quid sperat? » ovum est. Est ovum, et pullus nondum est. Et testudine tectum est: non videtur quia operitur: cum patientia expectetur; fervescat, ut viviscat. Intende, extendere in anteriora, obliviscere præterita. Quæ enim videntur, temporalia sunt. « Non respicientes, inquit, quæ videntur, » sed quæ non videntur. Quæ enim videntur temporalia » sunt: quæ autem non videntur, æterna ⁴. » In illa ergo quæ non videntur, extende spem: expecta, sustine. Noli retro respicere. Ovo tuo scorpionum time. Vide quia de cauda percutit, quam retro habet. Non ergo scorpium perimat ovum tuum, mundus iste spem tuam, ut ita dicam, veneno eo contrario, quo retrario. Quanta tibi loquitur mundus, quanta post dorsum strepit, ut retro respicias? id est, ut in rebus præsentibus, (nec præsentibus, non enim dicenda sunt præsentia nunquam stantia,) spem tuam ponas; et ab eo quod promisit Christus et nondum dedit, sed quia fidelis est dabit, avertas animum tuum, et velis requiescere in mundo pereunte.

¹ Philip. III, 13, 14. — ² Gen. XIX, 26. — ³ Rom. VIII, 24, 25. — ⁴ 2 Cor. IV, 18.

VIII. Ideo enim Deus felicitatibus terrenis amaritudines miscet, ut alia quæretur felicitas, cujus dulcedo non est fallax: et de ipsis amaritudinibus conatur mundus avertere ab eo quod intendis in anteriora, et retro convertere. De ipsis amaritudinibus, de ipsis tribulationibus murmuras, et dicis: Ecce pereunt omnia Christianis temporibus. Quid strepis? Non hoc promisit mihi Deus, quod ista non peribunt: non hoc mihi promisit Christus. Æterna promisit æternus: si credidero, ex mortali fiam æternus. Quid strepis, o munde immunde? quid strepis? Quid avertere conaris? Tenere vis periens: quid faceres, si maneres? Quem non deciperes dulcis, si amarus alimenta mentiris? Ego si habeo spem, si teneo spem, ovum meum non est ab scorpione percussum. « Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo ¹. » Felix sit mundus, evertatur mundus: Benedicam Dominum, qui fecit mundum. Benedicam prorsus. Secundum carnem bene sit, secundum carnem male sit: « Benedicam Dominum in omni tempore, semper » laus ejus in ore meo. » Nam si benedico quando bene est, et blasphemus quando male est, suscepi scorpionis aculeum, compunctus retro respexi; quod absit a nobis, « Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum ². »

IX. Manet civitas quæ nos carnaliter genuit. Deo gratias. Utinam et spiritaliter generetur, et nobiscum transeat ad æternitatem. Si non manet civitas quæ nos carnaliter genuit, manet quæ nos spiritaliter genuit. « Ædificans » Jerusalem Dominus ³. » Numquid dormitando ædificium suum perdidit, aut non custodiendo hostes admisit? « Nisi Dominus custodierit civitatem, in vanum vigilat

¹ Psal. XXXIII, 2. — ² Job. I, 21. — ³ Psal. CXLVI, 2.

» qui custodit eam¹. » Et quam civitatem? « Non dormit, neque dormitabit, qui custodit Israël². » Quid est Israël, nisi semen Abrahæ? Quid est semen Abrahæ, nisi Christus? « Et semini tuo, inquit, quod est Christus. » Et nobis quid? « Vos autem Christi, ergo semen Abrahæ estis, secundum promissionem hæredes. In semine tuo, inquit, benedicentur omnes gentes³. » Civitas sancta, civitas fidelis, civitas in terra peregrina, in cœlo fundamenta est. O fidelis, noli corrumpere spem, noli amittere charitatem, accinge lumbos tuos, accende, prætende lucernas tuas, expecta Dominum, quando veniat a nuptiis⁴. » Quid expavescis, quia pereunt regna terrena? Ideo tibi cœleste promissum est, ne cum terrenis perires. Nam ista peritura prædicta sunt, prædicta omnino. Non enim negare possumus, quod prædictum est. Dominus tuus quem expectas, dixit: « Exurget gens super gentem, et regnum super regnum⁵. » Habent mutationes terrena regna. Veniet ille de quo dictum est: « Et regni ejus non erit finis⁶. »

X. Qui hoc terrenis regnis promiserunt, non veritate ducti sunt, sed adulatione mentiti sunt. Poëta illorum quidam induxit Jovem loquentem, et ait de Romanis:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono:
Imperium sine fine dedi⁷

Non plane ita respondet veritas. Regnum hoc, quod sine fine dedisti, o qui nihil dedisti, in terra est, an in cœlo? Utique in terra. Et si esset in cœlo, « Cœlum et terra transient quæ fecit ipse Deus: quanto citius quod condidit Romulus? Forte si vellemus hinc exagitare

¹ Psal. cxxvi, 1. — Id. cxx, 4. — ² Galat. iii, 16, 17. — ³ Luc. xii, 55. — ⁴ Marc. xiii, 8. — ⁵ Luc. i, 33. — ⁶ Virg. Æneid. lib. 1, vers. 282 et 283. — ⁷ Luc. xxi, 33.

Virgilium, et insultare, quare hoc dixerit: in parte tolleret nos, et diceret nobis: Et ego scio, sed quid facerem qui Romanis verba vendebam, nisi hac adulatione aliquid promitterem quod falsum erat? Et tamen et in hoc cautus fui, quando dixi: Imperium sine fine dedi, Jovem ipsorum induxi, qui hoc diceret. Non ex persona mea dixi rem falsam, sed Jovi imposui falsitatis personam: sicut Deus falsus erat, ita mendax vates erat. Nam vultis nosse quia ista noveram? Alio loco, quando non Jovem lapidem induxi loquentem, sed ex persona mea locutus sum, dixi:

Non res Romanæ perituraque regna¹.

Videte quia dixi peritura regna. Dixi peritura regna, non tacui. Peritura veritate non tacuit: semper mansura adulatione promisit.

XI. Non ergo deficiamus, fratres: finis erit terrenis omnibus regnis. Nunc si finis est, Deus videt. Forte enim nondum est, et infirmitate quadam, vel misericordia, vel miseria hoc optamus, ut nondum sit: numquid tamen ideo non erit? Figite spem in Deum, æterna concupiscite, æterna expectate. Christiani estis, fratres, Christiani sumus. Non ad delicias Christus in carnem descendit: toleremus potius præsentia quam diligamus: adversorum est manifesta pernicietas, prosperorum falsa blandities. Time mare et quando malacia est. Omnino non frustra audiamus, Sursum cor. Quid ponimus: cor in terra, cum videamus quia evertitur terra? Nos non possumus nisi exhortari vos, ut habeatis quod dicatis, et quod pro spe vestra respondeatis insultatoribus et blasphematoribus nominis christiani. Nemo vos murmurando avertat ab expectatione futurorum. Omnes qui propter istas adversitates blasphemant Christum nostrum, cauda scorpionis sunt.

¹ Georg. lib. ii, vers. 498.

Nos ovum nostrum sub alis illius gallinæ ponamus evangelicæ, quæ clamat : « Jerusalem, Jerusalem, illi falsæ et » perditæ, quoties volui colligere filios tuos, tanquam » gallina pullos suos, et noluisti¹? » Non nobis dicatur, Quoties volui, et noluisti? Illa enim gallina divina Sapientia est : sed assumpsit carnem, ut pullis congrueret. Videte gallinam hispidam plumis, dimissis alis, voce fracta, et quassa, et lassa, et languida congruere parvulis suis. Ovum ergo nostrum, id est, spem nostram sub alis illius gallinæ ponamus.

XII. Animadvertistis forte, quomodo gallina concidat scorpionem. Utinam ergo et istos blasphemantes, in terra reptantes, de cavernis prodeuntes, et male pungentes, illa gallina concidat et devoret, in corpus suum trajiciat, et in ovum vertat. Non irascantur : commoti videmur; sed maledicta maledictis non reddimus. Maledicimur et benedicimus, blasphemati deprecamur². Sed non dicat de Roma, dictum est de me : O si taceat de Roma : quasi ergo insultator sim, et non potius Domini deprecator, et vester qualiscumque exhortator. Absit a me, ut insultem. Avertat Deus a corde meo, et a dolore conscientie meæ. Ibi multos fratres non habuimus? non adhuc habemus? Portio peregrinantis Jerusalem civitatis non ibi magna degit? non ibi temporalia pertulit? sed æterna non perdidit. Quid ergo dico, cum de illa non taceo, nisi quia falsum est, quod dicunt de Christo nostro, quod ipse Romam perdidit, quod dii lapidei Romam tuebantur et lignei? Adde pretium, ærei. Adde plus, argentei et aurei : « Idola gentium argentum et aurum³. » Non dixit, lapis; non dixit, lignum; non dixit, testa : sed quod pro magno habent, argentum et aurum. Tamen ipsum argentum et aurum oculos habent, et non vident. Dii

¹ Matth. xxii, 37. — ² I Cor. iv, 12. — ³ Psal. cxiii, 4.

aurei et dii lignei ad pretium dispares sunt : ad habere oculos et non videre, pares sunt. Ecce qualibus Romam docti homines custodibus commiserunt, habentibus oculos, et non videntibus. Aut si Romam servare potuerunt, quare ipsi ante perierunt? Inquiunt : Tunc periit Roma. Tamen perierunt. Non, inquiunt, ipsi perierunt, sed simulacra eorum. Quomodo ergo custodirent tecta vestra, qui non potuerunt custodire simulacra sua? Alexandria olim tales deos perdidit. Constantinopolis ex quo condita est in magnam civitatem, quoniam a christiano imperatore condita est, olim deos ipsos falsos perdidit : et tamen et crevit, et crescit, et manet. Quandiu vult Deus manet. Non enim et illi civitati, quia hoc dicimus, æternitatem promittimus. Carthago in nomine Christi manet, et olim eversa est Cœlestis (4); quia non fuit cœlestis, sed terrestris.

XIII. Et illud quod dicunt non est verum, quia continuo diis perditis Roma capta est, afflicta est. Prorsus non est verum : ante simulacra ipsa eversa sunt; et sic victi sunt Gotthi cum Rhadagayso. Mementote fratres, mementote : non est longum, pauci anni sunt, recordamini. Eversis in urbe Roma omnibus simulacris, Rhadagaysus rex Gotthorum cum ingenti exercitu multo numerosiore quam Alaraci fuit, venit. Paganus homo erat Rhadagaysus : Jovi sacrificabat quotidie. Nuntiabatur ubique, quod a sacrificiis non desisteret Rhadagaysus. Tunc omnes isti : Ecce nos non sacrificamus, ille sacrificat, vinci habemus a sacrificante, quibus non licet sacrificare. Deus ostendens quia non in istis sacrificiis est ipsa temporalis salus, ipsa regna terrena, victus est Rhadagaysus, adjuvante Domino, miro modo. Postea venerunt Gotthi non sacrificantes, et si fide christiana non Catholicis, tamen idolis inimici, venerunt idolis adversantes, et

ipsi ceperunt : vicerunt de idolis præsumentes, et perdita idola adhuc quærentes, et perditis adhuc sacrificare cupientes¹. Sed ibi erant et nostri, et afflicti sunt : sed noverant dicere : « Benedi cam Dominum in omni tempore². » Afflicti sunt in regno terreno : sed regnum cœlorum non perdidērunt : imo ad illud capessendum exercitatione tribulationum meliores effecti sunt. Et si in tribulationibus non blasphemaverunt, tanquam integra vasa de fornace exierunt, et Dominica benedictione repleti sunt. Isti autem blasphematores, terrena sectantes, terrena desiderantes, in terrenis spem ponentes, cum ista velint nolint perdiderint, quid tenebunt ? ubi remanebunt ? Foris nihil, intus nihil : inanis arca, inanis conscientia. Ubi requies ? ubi salus ? ubi spes ? Veniant ergo, desinant blasphemare, discant adorare : scorpium pungentes a gallina comedantur, in corpus trajicientis convertantur ; in terra exercentur, in cœlo coronentur.

SERMO CVI³.

De verbis Evangelii Luc. xi : *Nunc vos, Pharisei, quod foris est paropsidis lavatis, etc.*

I. AUDISTIS sanctum Evangelium, quomodo Dominus Jesus, in eo quod Phariseis dicebat, suos utique Discipulos commonebat, ne in corporis mundatione putarent esse justitiam. Omni enim die Pharisei, antequam pranderent, abluebant se aqua : quasi quotidiana lavatio pos-

¹ De Civit. Dei. lib. iii, cap. 23. — ² Psal. xxxiii, 2. — ³ Alias 30, de verbis Domini.

sit cordis esse mundatio. Denique quales essent, ostendit. Ille dicebat qui videbat ; non enim tantum facies eorum, sed etiam interiora cernebat. Denique ut hoc sciatis, ille Phariseus, cui respondit Christus, apud se ipsum cogitavit, voce non sonuit, et ille tamen audivit. Apud se enim reprehendit Dominum Christum, quia sic venit ad convivium ejus non lotus. Ille cogitabat, hic audiebat, ideo respondebat. Quid ergo respondit ? « Nunc » vos, Pharisei, quod foris est paropsidis lavatis : intus » autem pleni estis dolo et rapina¹. » O venire ad prandium ! quomodo non pepercit homini a quo fuerat invitatus ? Magis objurgando pepercit, ut correcto in judicio parceret. Deinde quid ostendit nobis ? Quia et baptismum, quod semel adhibetur, per fidem mundat. Fides autem intus est, non foris. Unde dicitur et legitur in Actibus Apostolorum : « Fide mundans corda eorum². » Et apostolus Petrus in Epistola sua ita loquitur : « Sic, in » quit, et vobis dedit similitudinem de arca Noë, quo » modo octo animæ salvæ factæ sunt per aquam. » Et adjunxit : « Sic et vos simili forma baptismi salvos faciet, » non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ » interrogatio³. » Hanc conscientiæ bonæ interrogationem Pharisei contemnebant, et quod erat foris lavabant : intus inquinatissimi permanebant.

II. Et quid eis ait postea ? « Verumtamen date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis⁴. » Laudata est eleemosyna, facite et probate. Sed paulisper attendite : Phariseis dictum est. Pharisei isti Judæi erant, quasi egregii Judæorum. Nobiliores enim atque doctiores tunc Pharisei vocabantur. Baptismo Christi abluti non erant : in Christum Filium Dei unigenitum, qui inter illos ambulabat, et ab eis non agnoscebatur, non-

¹ Luc. xi, 39. — ² Act. xv, 9. — ³ I Petr. v, 21, 22. — ⁴ Luc. xi, 41.

dum crediderant. Quomodo ergo eis dicit : « Date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis? » Si audirent illum Pharisæi, et darent eleemosynas, jam secundum verbum ejus munda illis essent omnia; quid opus erat ut crederent in eum. Si autem mundari non possent, nisi credentes in eum qui fide mundat cor; quid est, « Date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis? » Attendamus, et forte ipse exponit.

III. Cum hæc dixisset, sine dubio cogitaverunt illi quia dabant eleemosynas. Et quomodo dabant? Omnia sua decimabant, de omnibus suis fructibus decimam partem detrahebant, et ipsam dabant. Non facile hoc aliquis facit Christianus. Ecce quod faciebant Judæi. Non triticum solum, sed et vinum et oleum¹ : neque hoc solum, sed etiam et res contemptibiles propter præceptum Dei, cuminum, rutam, mentam, et anethum totum decimabant : id est, decimam partem detrahebant, et eleemosynas dabant. Credo ergo, quia revocaverunt ad se, et putaverunt Dominum Christum inaniter loqui, quasi eis qui non facerent eleemosynas : cum ipsi scirent opera sua, quod et minutissima et contemptibilia fructuum suorum decimabant, et eleemosynas dabant. Irriserunt illum apud se talia dicentem, quasi hominibus qui eleemosynas non facerent. Hoc Dominus sciens, continuo subjunxit : « Verum- » tamen vae vobis, Scribæ et Pharisæi, qui decimatis » mentam, cuminum et rutam, et omne olus². » Ut sciat, novi eleemosynas vestras. Certe istæ sunt eleemosynæ vestræ, istæ sunt decimæ : etiam minuta quæque et contemptibilia fructuum vestrorum decimatis : « Et relinquitis » graviora Legis, iudicium et charitatem. » Attendite. Reliquistis iudicium et charitatem, et decimatis olera. Non est hoc facere eleemosynam. « Et hæc, inquit, oportet

¹ Matth. xxiii, 23. — ² Luc. xi, 42.

» facere, et illa non omittere. » Quæ facere? « Iudicium » et charitatem, justitiam et misericordiam; et illa non » omittere. » Facite illa; sed ista præponite.

IV. Si hæc ita sunt, quid illis dixit : « Facite eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis? » Quid est, « Facite eleemosynam? » Facite misericordiam. Quid est, Facite misericordiam? Si intelligis, a te incipe. Quomodo enim es misericors alteri, si crudelis sis tibi? « Date eleemosynam, et omnia munda sunt vobis. » Facite veram eleemosynam. Quid est eleemosyna? Misericordia. Audi Scripturam : « Miserere animæ tuæ placens Deo¹. » Fac eleemosynam, « Miserere animæ tuæ placens Deo. » Mendicat ante te anima tua, redi ad conscientiam tuam. Quicumque male vivis, quicumque infideliter vivis, redi ad conscientiam tuam : et ibi invenis mendicantem animam tuam, invenis egentem, invenis pauperem, invenis ærumnosam, invenis forte nec egentem, sed egestate obtumescentem. Nam si mendicat, esurit justitiam. Quando invenis talem animam tuam, (intus in corde tuo sunt illa,) fac prius eleemosynam, da illi panem. Quem panem? Si Pharisæus interrogaret, diceret illi Dominus : Fac eleemosynam cum anima tua. Hoc enim illi dixit : sed ille non intellexit, quando enarravit illis eleemosynas quas faciebant, et putabant latere Christum; et ait illis : Novi quia facitis, decimatis mentam et anethum, cuminum et rutam : sed ego alias eleemosynas loquor : contemnitis iudicium et charitatem. In iudicio et charitate fac eleemosynam cum anima tua. Quid est in iudicio? Respice, et inveni; displice tibi, pronuntia in te. Et quid est charitas? « Dilige Dominum Deum in toto corde tuo, et tota anima » tua, et tota mente tua; dilige proximum tuum tanquam te ipsum : et fecisti misericordiam prius cum ani-

¹ Eccli. xxx, 24.

» ma tua, in conscientia tua¹. » Hanc autem eleemosynam si prætermittis, da quod vis, dona quantum vis; retrahe de fructibus tuis, non decimas, sed dimidias; novem partes da, et unam tibi dimitte: nihil facis, quando tecum non facis, et tecum pauper es. Anima tua vescatur, ne fame pereat. Da illi panem. Quem panem, inquit? Ipse tecum loquitur. Tu si audires, et intelligeres, et crederes Domino, ipse tibi diceret: « Ego sum panis vivus, » qui descendi de cælo². » Nonne istum panem primum dares animæ tuæ, et faceres cum illa eleemosynam? Si ergo credis, debes facere, ut prius pascas animam tuam. Crede in Christum, et mundabuntur quæ intus sunt: et quæ foris sunt munda erunt. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CVII³.

De verbis Evangelii Luc. XII: *Dico vobis, abstinete ab omni avaritia.*

I. QUI Deum timetis, non dubito quin verbum ejus cum timore audiatis, et cum hilaritate faciatis; ut quod promisit, modo speretis, post accipiatis. Dominum modo audivimus præcipientem nobis, Christum Jesum Filium Dei. Præcepit nobis Veritas, quæ nec fallit, nec fallitur: audiamus, timeamus, caveamus. Quid ergo præcepit? « Dico, inquit, vobis, abstinete ab omni avaritia⁴. » Quid est, « ab omni avaritia? » Quid est, « ab omni? » Quare addidit, « ab omni? » Posset enim sic dicere: Cavete ab

¹ Matth. xxii, 37, 38. — ² Joan. vi, 41. — ³ Alias de Tempore 196, et de Diversis 28. — ⁴ Luc. xii, 15.

avaritia. Pertinuit ad eum, ut adderet, « ab omni: » et diceret: « Cavete ab omni avaritia. »

II. Quare hoc dixerit, velut occasio ipsa unde natus est sermo, apparet nobis in sancto Evangelio. Interpellavit enim eum quidam contra fratrem suum, qui totum patrimonium abstulerat, et fratri suo partem suam non reddebat. Quam bonam ergo causam habuerit iste interpellator, advertitis. Non enim rapere quærebat aliena, sed sua a parentibus sibi relicta quærebat: ipsa Domino interpellato et judicante poscebat. Habebat iniquum fratrem: sed justum judicem invenerat contra iniquum fratrem. Deberet ergo perdere in tam bona causa istam occasionem? Aut quis diceret fratri ejus: Redde partem suam fratri tuo, si Christus non diceret? Ille judex hoc dicturus erat, quem forte frater ditior et raptor præmio corruppebat? Miser ergo et paternis opibus destitutus tali ac tanto judice invento accedit, interpellat, rogat, causam suam brevissime exponit. Ut quid enim opus erat causam perorare, quando ei loquebatur, qui cor poterat et videre? « Domine, inquit, dic fratri meo, ut dividat » mecum hæreditatem¹. » Non ei dixit Dominus: Veniat frater tuus. Sed nec misit, ut adesset, aut cum affuisset, interpellatori dixit: Proba quod dicebas. Petebat dimidiam hæreditatem, petebat in terra dimidiam: in cælo Dominus offerebat totam. Plus Dominus dabat, quam ille postulabat.

III. « Dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem. » Causa justa, causa brevis. Sed audiamus et judicantem et docentem. « Homo, » ait. « Homo: » qui enim pro magno habes istam hæreditatem, quid es nisi homo? Volebat illum facere aliquid plus quam est homo. Quid plus illum volebat facere, cui volebat avaritiam tollere? Quid eum

¹ Luc. xii, 13.